

gallacia detestabilis accusantis, et innocentia beatis- A Amalarici regis. Annis novem pontificatus tenuit
sini sacerdotis. Gloriosus habitus fuit temporibus dignitatem. »

◊ MONTANI EPISTOLÆ.

EPISTOLA PRIMA.

Domini dilectissimis, fratribus filiisque territorii Palentini Montanus episcopus in Domino æternam salutem.

I. Cunctarum Ecclesiarum Domini potissimos a presules per Ezechielem prophetam (Cap. xxxiii) terribilis illa commonitorii dictio sub speculatoris nomine concutit, dicens : *Fili hominis, spectatorem dedi te domui Israel : audiens ergo ex ore meo sermonem, annuntiabis eis ex me. Si dicente me ad impium : Impie, morte morieris, non annuntiaveris ei, neque locutus fueris, ut avertat a via sua impia, et vivat ; ipse quidem in iniquitate sua morietur, sanguinem autem ejus de manu tua requiram, et cætera, quæ hujus lectionis ordo de admonentis ammonitque animis b exquirendum ostendit.*

II. Hac ergo voce permotus, hujus officii necessitudinem me suscepisse non nesciens, studere curavi, ne cujusquam perditam animam de manu mea Christus inquirat ; præsertim cum Toletanæ urbi metropolitani privilegium vetus consuetudo tradiderit ; et eo magis non solum parochiarum, sed et urbium cura hujus urbis sollicitet sacerdotem. Ergo, ut Apostolus dicit : *Quid horum vultis ? in virga veniam ad vos ? an in caritate et spiritu mansuetudinis (I Cor. iv, 21) ?* Nova namque præsumptio presidentium vobis presbyterorum nostros pulsavit auditus, si tamen nova

In epistola hac Montanus Toletanæ Ecclesiæ metropolitane antistes graviter reprehendit, quod quidam presbyteri territorii Palentini, inscii, aut temerarii, conficerent sacrum chrisma, cum id solis episcopis competat ; præterea, quod ad consecrationem basilicarum episcopi extranei admitterentur ; denique quod aliqui infamem, et toties fulguritam Priscillianistarum sectam in honore haberent. Monet præterea, ut libros Theoribii episcopi contra illam scriptos legant. Sed de iis omnibus satis diximus supra in notis ad concilium Cæsaraugustanum, Toletanum i et Hispanicum generale, atque in epistolam celebrem sancti Leonis papæ ad Thuribium episcopum Asturicensem. CARD. AGUIRRIUS, ex tom. III Collectionis D maximæ conciliorum omnium Hispanicæ.

^a Non solum tibi locutus est Dominus, quia omnis congregatio sancta est. Hæc verba allegat Montanus ex cap. xvi Numeror. juxta veterem translationem, qua Ecclesiæ usa fuit, donec postea tempore S. Gregorii Magni Vulgata prævalere cœpit ubique fere. Porro priora non habentur apud Septuaginta, ubi solum legitur : *Εσχέτω ἐν ὑμῖν, ὅτι πᾶσα ἡ συναγωγή πάντες ἄγιοι καὶ ἐν αὐτοῖς Κύριος* : Sufficiat vobis, quia omnis congregatio, omnes sancti, et in eis Dominus. Nec præterea existant in Hebraico textu juxta translationem Pagnini, nec in Paraphraste Chaldaico. Itaque mihi dubium non est priora illa verba, non soli

tantum, et non detestabilis dici possit, quæ ab initio fidei catholicæ nunquam præter nunc subrepsisse probatur, ut id quod per manus summi pontificis Trinae Divinitatis invocatio sanctificare consuevit, presbyter ignarus disciplinæ conficere sibi chrisma præsumeret. Hoc si ignaviæ est, tam demens sacerdos esse non debuit ; si præsumptionis est, hunc schismaticum esse quis nesciat, qui inauditam rem et religioni contrariam, senescente jam mando, talis B temerator inducat.

III. Revolvatur manibus vestris, o presbyteri, sacratissimus Numeri liber (xi, 16), in quo vestri officii in septuaginta seniorum personis auspiciatus est honor ; et invenietis quorum negotiorum vobis prærogativa concessa sit. Adjutores vos Deus d nostri laboris secundo dignitatis gradu esse voluit, non temeratores sacrarum quarumdam rerum esse e permisit. Sic Nadab et Abiud ignem offerentes alienum (Levit. x, 1, 2), id est sui officii non debitum, divinus ignis absumpsit. Sic Chore, Dathan atque Abiron Moysi f, Dei gratia, et divinis eloquiis perfruenti invidentibus, ac dicentibus : *Non soli e tibi locutus est Dominus, quia omnis congregatio sancta est (Num. xvi, 5),* novis schismaticis interitus novæ perditionis h advenit, ut jejuno ore insatiabiliter terra absorberet, quos indignatio divina damnasset. Quid memorem Oziam (II Paral. xxvi, 16 et seq.), qui non contentus r galibus fascibus, neungeretur et sacer-

tibi locutus est Dominus, citata fuisse ex translatione veteri, quam sicuti Herculeo animo, et incredibili labore cœpit restituere sæculo præcedenti Flaminius Nobilius, utinam etiam perfectisset. Vide quæ præmissimus tom. I dissert. IV, num. 20 et sequentibus.

Hanc ipsam Montani epistolam commemorat, et plures illius laudes profert S. Ildephonsus lib. iv de Viris illustribus, dicens : *Montanus post Celsam primæ sedis provincie Carthagini Toletanæ urbis cathedram tenuit : homo et virtute spiritus, et eloqui opportunitate decorus, regimen honoris retemperavit ac disposuit, condigno cælestique jure, simul et ordine. Scripsit epistolas duas ecclesiasticæ utilitatis disciplina confertas ; e quibus unam Palentiæ habitantibus, in qua presbyteros chrisma conficere, episcoposque alienæ diœcesis alterius territorii ecclesiæ consecrare, magna perhibetur prohibere auctoritate, sacrarum Scripturarum testimonio affirmans id ipsum fieri penitus non licere. Amatores quoque Priscillianæ sectæ, licet non operarentur eadem, quia tamen memoriæ ejus amore retinerent, abdicat et exprobrat, commemorans quod in libris beatissimi Theoribii, ipsis ad Leonem papam missis, eadem Priscillianorum hæresis detecta, conricta, atque decenter maneat abdicata. Hæc ibi Ildephonsus de epistola præjecta. Statim vero commemorat aliam ejusdem Montani nunc a nobis exhibendam. Ilucusque CARD. AGUIRRIUS.*

^a Alius ms., peritissimos. Loays., Domini piissimi.

^b Gerundensis et Urgellensis mss., anima.

^c Loays., judicat.

^d Loays., adjutores suos Dominus.

^e Editio Loays. non habet esse.

^f Urgellens. et Loays., Mosco.

^g Urgell., Num soli

^h Loays., orationis.

dotis officio, contra jas fasque potestativo etatus ^a A in Christo connexi, tamèn nec provinckæ privilegiis, nec rerum Domini noscuntur utilitatibus convenire, quia jam ad ipsum hujuscemodi fama perlata ^k est. Ideoque salubri ordinatione censuimus, ut si quando talis necessitas incubuerit, litteris nos informare debeat, et aut per nos, aut per eum qui nobis ex fratribus et coepiscopis nostris visus fuerit, et consecratio ecclesiarum, Deo auspice, poterit celebrari.

IV. Caveant ergo, caveant qui sibi putant esse licitum quod aliis non ignorant ^e esse illicitum; ne similis eos ^d horum quos memoravimus, poena percellat. An forsitan sanctorum Patrum regulas et constitutiones synodicas ignoratis, quibus præcipiuntur ^b parocheus presbyteri non per viliores personas, sed aut per semetipsos, aut per rectores sacrariorum annuis vicibus chrisma a præsidente sibi episcopo petant? Credo quod qui petere jusserunt, potestatem consecrandi penitus abstulerunt. Providebit ^f ergo caritas vestra, ne post hujus humilitatis nostræ interdictum, donec et consuetus vobis a Domino præparatur antistes, quisquam vetita iterare præsumat, et incipiat graviolem ecclesiasticæ districtiois sustinere censuram. Utatur quisque honoris sui concessio privilegio, quod proprium scit ^g ordinis presbyterii; non quod summi pontificatus est, improbus nunquam assumat. Quisquis post hanc admonitionem in hujusemodi rebus aliquatenus fuerit deprehensus, sub anathematis insolubili vinculo se noverit esse damnandum. Cui in hoc ipsum non parum humanitatis conceditur, quod nunc eum transire patimur impunitum.

V. Sane si Dominus voluerit, cum tempus paschalis festivitatis advenerit, si vobis ad petendum impossibile est, datis litteris vestris indicare debetis ^h, et nos sacri hujus liquoris ultro poterimus transmittere gratiam, dummodo ⁱ non præsumatur ^j illi-cita.

VI. Pari ratione cognovimus quod ad consecrationem basilicarum alienæ sortis a vobis episcopi invitentur, et licet sint unius fidei copula nobiscum

¹ Hanc commemorat S. Ildephonsus libro citat. de Viris illustribus agens de Montano Toletanæ Ecclesiæ præsule. Postquam enim de præcedenti illius epistola locutus fuit, ut in notis ad eam vidimus, subjungit: *Aliam vero epistolam (scripsit Montanus) ad Thuribium religiosum, in qua collaudans eum, quod culturam destruxerit idolorum, committit sacerdotalis auctoritatem vigoris, per quam presbyteros chrisma*

^a Ita Ger. et Urgell.; alii vero, *Potestatis velatus.*

^b Ita edidit P. Florez ex mss.; nos legendum putamus: *ad obitum privatus maneret*: quod confirmat editio Aguirriana: *ut munere sacerdotis et regni caret, exonusque, etc.*

^c Ita Loays., Florez vero, *non ignorantis.*

^d Florez ex Gerund. et Urgell. edidit reos.

^e Florez ex eisdem mss. interserit *ut*; quod non probamus, nisi pro præcipiuntur scribatur præcipitur; quod nullus habet codex.

^f Ita Ger. et Urgell.; alii, *provident.*

in Christo connexi, tamèn nec provinckæ privilegiis, nec rerum Domini noscuntur utilitatibus convenire, quia jam ad ipsum hujuscemodi fama perlata ^k est. Ideoque salubri ordinatione censuimus, ut si quando talis necessitas incubuerit, litteris nos informare debeat, et aut per nos, aut per eum qui nobis ex fratribus et coepiscopis nostris visus fuerit, et consecratio ecclesiarum, Deo auspice, poterit celebrari.

VII. Præterea perditissimam Priscillianistarum sectam tam actis quam nomine a vobis præcipue novimus honorari. Rogo, quæ est ista dementia in ejus amore superflue labi, quem in opere non velis imitari? Nam, ut pauca de ejus spurcitiis in notitiam vestri deducam, exceptis iis quæ in Divinitate profanus erupit, et ore sacrilego blasphemavit, omnium vitiorum in eodem congeries, veluti in sordium sentina confluit, ut sectatricum pudorem impulefactus adulter eriperet ^r; et ut ad sceleris nefarii effectum facilius perveniret, maleficium usum gesta etiam ei assignant. Quid tandem in hoc ^m religioni congruum fidelis cujusquam ani a veneratur, qui non solum a sanctis sacerdotibus refutatus est, verum etiam mundani principes justitia legum suarum eum pro memorati sceleris qualitate damnarunt?

VIII. Hunc talem fuisse, plenius discet qui beatissimi ac religiosissimi viri Thoribii ⁿ episcopi ad sanctum papam urbis Romæ Leonem libros editos legit, in quibus hanc sordidam hæresim explanavit, aperuit, et occultam tenebris suis, perfidieque nube velatam in propatulo misit. Ex ipsis etenim libris, qualiter cavere, quid respondere contra sacrilegos possit, pius lector inveniet. ^o Unde, quæso, ut perfidiam cum auctore damnantes atque anathematizantes, rectæ fidei regulam teneatis, et de omnibus suprascriptis cautiores exhibete vos procuretis, quo facilius nec mihi de taciturnitate possit esse damnatio, et vobis de obedientia fructum maximum coram Salvatore Deo nostro providerè possitis. Pax Domini cum omnibus vobis. Amen.

EPISTOLA SECUNDA ¹.

Domino eximio, præcipuoque Christicolæ, de-

conficere, et episcopos alienæ sortis alterius diocesis ecclesias consecrare magna compecat invectione. Sed et statim insignem ejus laudem addit, hisce verbis: Hic vir antiquissima fidelique relatione narratur, ad exprobrationem infamæ tandiu prunas tenuisse in vestimentis ardentes, donec coram scdis suæ sacro altari totius missæ celebritatem per semetipsum expleret. Pertractis autem solemnibus, nec prunæ ignem, nec vestis

^a Ita Ger. et Urgell.; alii habent *sit.*

^b Alii cod., *debebitis.*

^c Ita Gerund. et Urg.; alii *dum.*

^d Præsumatur, non habet Loays. editio.

^e Loays., *prolata.*

^f Ita Loays. Florez ex Gerund. edidit, *inprop. deratus... eruperet.*

^g Ita Loays. Florez vero ex suis mss. edebat, *Quid jamen in hunc*: non absque mendo.

^h Flor. ex mss. Loays., *Theoribii.*

ⁱ Ita Urg. Loays. edidit, *inventur.*

mino et filio Thuribio ¹ Montanus episcopus. A

I. Aluum te fidei catholice, et sancte religionis amicum, etiam in actis mundialibus conversantem valde et novimus et probavimus. Cum enim adhuc floreres in seculo, ita claritudinis ^a ture vita perpatuit, ut secundum sententiam Domini et que sunt Caesaris Cesari non negares, et Deo que sua sunt, devota mente persolveres. Jure etenim auctorem ^b te divini cultus in hac presertim provincia nominabo. Putasne quanta tibi apud Deum maneat merces, cujus solertia vel ^c instantia ^d et idololatricæ error abscessit, et Priscillianistarum detestabilis ac pudibunda secta contabuit? Si tandem adhuc et in nomine ^e honorare desistant, cujus per tuam admonitionem collapsa esse opera non ignorant. Nam de terrenorum domiorum fide quid loquar? Cui ita tuum impendisti laborem, ut feroces coha-

bitantium tibi animos ad salubrem regulam et normam regularis discipline perduceres. ^f Quæ tamen ex Palentino conventu ad nos pervenerint, celsitudini vestre indicare curavi: quo facilius per vestram increpationem nefanda presumptio in posterum conquescat.

II. Quidam (ut ad nos perlatum est) presbyteri ausu temerario res sacras non tam consecrare quam violare presumunt: et cunctis ab initio fidei catholice sæculis inusitatum sui ordinis hominibus, nisi tantum summis pontificibus debitum, jus consecrationis chrismae, nescio quo typo, an dementia dicam, i dubitanter assumunt: quod quam sacrilegum sit, piissimam conscientiam tuam latere non credo; et ideo spero, ut pro enervanda hac ipsa superfluitate, severissimi sacerdotis auctoritate utaris, et tantæ rei B temeratores districtiori increpatione coerceas. Qui

inventæ est omisisse decorem. Tunc Deo relatis gratiarum actionibus, per simplicem naturam ignis convicta est et fallacia detestabilis accusantis, et innocentia beatissimi sacerdotis. Gloriosus habitus fuit tempore Amalarici regis. Annis novem tenuit dignitatem. AGUIRRIUS.

¹ Quisnam sit hic Thuribius ad quem Montanus scribit, implicata satis questio est. Quidam enim nolunt fuisse, nisi unicum Theoribium, sive Thuribium, cui conveniat quicquid in hac epistola legitur, tam de libris scriptis adversus Priscillianistas tempore S. Leonis papæ, quam de gestis et prædicatione adversus laudatores ejus sectæ, hortatu Montani præsulis Toletani. Sed enim falsam esse hanc opinionem facile evincitur ex ipso S. Ildephonso, qui eodem loco, de Viris illustribus, palam distinguit inter utrumque Thuribium. Agens enim de epistolis Montani præjactis ait: *Commemorans (Montanus) quod in libris beatissimi Thuribii ad Leonem papam missis, eadem Priscillianorum hæresis detecta, constricta, atque decenter maneat abdicata. Aliam vero epistolam ad Thuribium religiosum (scripsit) in qua collaudans eum, quod culturan destruxerit idolorum, committit ei sacerdotalis dignitatem vigoris, etc.,* ut paulo ante scripsimus. Ubi palam distinguit Ildephonsus duos Thuribios: alterum episcopum, et synchronon S. Leonis papæ, ad quem libros miserit contra Priscillianistas scriptos; alterum vero posteriorem non episcopum, sed religiosum et prædicatorem adversus idololatricam, ad quem viventem scripserit epistolam hanc posteriorem Montanus præsul Toletanus. Itaque palam est duos fuisse Thuribios, non unicum.

Quod ipsum aperte demonstratur ex Chronographia, juxta quam Thuribius episcopus, qui libros scripsit contra Priscillianistas, et misit ad Leonem papam, floruit ipsius tempore, ac proinde circa medium quinti sæculi: nam Leo ab anno Christi 440 usque ad 441 sedi apostolicæ præfuit. Ut omittam, eundem Thuribium jussu ipsius Leonis papæ concilium in Hispania celebrasse anno Christi 447, ut cuique notum est. Thuribius autem, seu potius Theoribius, ad quem scripta est hæc epistola, longe posterior fuit et floruit sub initium sæculi sexti. Cum enim Montanus ad eum viventem scribens interfuerit et subscripserit concilio Toletano n æra 565, id est anno Christi 527, Amalarici regis 5, et S. Ildephonsus asserat eum gloriosum habitum fuisse tempore Amalarici regis; consequens plane est ut hic Theoribius sit octoginta circiter annis posterior, ac proinde alius omnino a Thuribio illo præcedenti.

Hinc constat Loaysam, doctissimum licet, lapsum fuisse in notis ad hanc ipsam epistolam, dum dixit:

^a Loaysa, claritatis.

^b Deest auctorem in Loaysa.

^c Loaysa, atque.

An hic Thuribius ille monachus fuerit cujus meminit Ildephonsus, de Viris illustribus, in Vita Montani, an alter notarius sedis apostolicæ a B. Leone papa missus in partes Hispaniæ ad Priscillianam hæresim extirpandam, ut constat ex concilio Bracarenensi in exordio (vocabatur et ii notarii regionarii), an vero episcopus Palentinus et Asturicensis, non satis constat. Postremæ sententiæ acquiesco, ut ex prima epistola patet: et scripsisse libros doctissimos adversus Priscillianos; et in secunda epistola eum vocat sacerdotem, hoc est episcopum: ut severissimi (inquit) sacerdotis auctoritate utaris. Lapsus, inquam, fuit dominus Loaysa; cum ex testimonio S. Ildephonsi constet satis hunc Theoribium fuisse cujus meminit ille in vita Montani, utpote scribentis ad illum tanquam synchronon octoginta circiter annis, postquam ille alter Thuribius notarius, sive etiam episcopus, tempore S. Leonis floruerat, et memoratos libros scripserat.

Quin et ejusdem veritatis fidei facit Montanus ipse in utraque epistola præjacta. In priorè enim ad fratres et filios territorii Palentini, loquens de erroribus et vitiis Priscillianis, ait: *Hunc talem fuisse plenius discet, qui beatissimi et religiosissimi viri Thuribii (non Theoribii) episcopi ad S. papam urbis Romæ Leonem libros editos legit: in quibus hanc sordidam hæresim explanavit, aperuit, et occultam tenebris suis perfidiæque nube velatam in propatulo misit.* Ubi loquitur Montanus de iis libris tanquam olim scriptis a Thuribio episcopo tempore S. Leonis papæ. At vero in hac posteriori epistola epigraphen adhibet: *Domino eximio præcipuoque Christicolæ, Domino et filio Thuribio Montanus episcopus.* Ubi et eum filium vocat, non fratrem, qualiter deberet si esset episcopus: et tanquam viventem alloquitur eo tempore, octoginta circiter annis postquam floruerat Thuribius scriptor et episcopus Asturicensis.

Nec juvat Loaysam quod Montanus ibidem ait: *Ut severissimi sacerdotis auctoritate utaris.* Inde enim futurum colligit, Theoribium jam tunc inter sacerdotes seu presbyteros numeratum, cui præterea Montanus veluti metropolitanus delegat vices suas ad ea delicta coercedenda. Quin et ubi in hac epistola loquitur de episcopis, non filios sed fratres appellat. *Fratres nostri,* inquit, *alienæ sortis episcopi.* Et in alia epistola præcedenti episcopos non appellat sacerdotes, sed summos pontifices, et eorum dignitatem summum pontificatum. Mitto pleraque alia, ex quibus id ipsum confirmari possêt. Sed sive hic Theoribius fuerit episcopus tunc, sive non, distinctio illius a Thuribio scriptore et episcopo Asturicensi est manifesta. Hæc AGUIRRIUS.

^d Ita Urg.; alii habent instinctu.

^e Ger. et Urg., adhuc ejus nomen.

^f Ger. et Urg.

si post datam admonitionem neas iterare præsumerint, contumacia eorum sententia convenienti damnabitur.

III. Simili ratione cognovimus, eo quod necessitudine consecrandarum basilicarum fratres nostri alienæ sortis episcopi in locis istis invitati conveniant: et licet sit in toto orbe sponsæ Christi thalamus unus, ejusque antistites una in eodem fibula charitatis et fidei unione connexi; quod tamen privilegium decessori nostro, necnon dominis et fratribus nostris Carpetanæ vel Celtiberiæ episcopis

¹ Super hujus periodi intelligentia nihil omnino adnotavit emin. card. Aguirrius. Quæ tamen implicatissima atque densissimis tenebris circumseptæ omnes fere harum epistolarum editores insigniter torsit. Contextus ea parte corruptissimus est. Qua vero ratione illi mendum sit, hoc opus, hic labor. Padillæ visum fuit, ab illis verbis fragmentum legi alterius epistolæ, quod huic librarium imperitia attexisset. Sed nulla probabili ratione id nobis suadet. claris. P. Florez putat sententiam præcedentem facile restitui posse, si post illa verba *et fidei unione connexi* hæc alia addantur ex superiori epistola, in qua similem sententiam ita concludit Montanus: *tamen nec provinciæ privilegiis, nec rerum domini noscuntur utilitatibus compenire.* Placet nobis conjectura. Quæ vero post hæc addit, ut explicet cl. vir illius vocis *privilegium* commodam in loco significationem, non ita probare possumus. Autumat enim Celsus præterque Carpetanæ et Celtiberiæ episcopos a Palentino antistite testamenti sui executores fuisse forsitan constitutos, qui piam ejus, nescio quam, voluntatem ad effectum perducerent; contra quam aliquid a Montano Palentini postulerint, quare ab eo fuerint repulsi. Neque enim apparet, inquit, qua alia ratione episcopus inferior et suffraganeus metropolitano suo et comprovincialibus privilegium fecisse dici possit. Expositio verbis quidem speciosa; cujus tamen vim verba sequentia plane infringunt: *Et certe, prosequitur Montanus, municipia, id est Segoviam, Britabla, et Caucam eidem non quidem rationabiliter, sed pro nominis dignitate concessimus;* qui modus loquendi aperte indicat præcedentem esse ad hæc referenda: non enim scriberet *eidem concessimus*, nisi antea de eodem coepiscopo locutus fuisset. Quibus omnibus attente consideratis, ad hæc explananda aliam viam aggressi sumus.

Itaque nos privilegium non vulgata significatione accipiendum putamus, sed potius pro injusta actione contra alterius jus intentata; ita ut privilegium idem sonet ac injuria damnumve alteri irrogatum. Qua significatione non semel illis temporibus fuisse hanc vocem usurpatam novimus ex Glossario Dufresne ad scriptores mediæ et infimæ Latinitatis, verbo *PRIVILEGIUM*, ubi hæc habet: *Privilegium idem quod supra privilegium (videlicet vox in malam partem usurpata, ut sit quid contra legem)..... Vita S. Dunstani tom. IV Maii, pag. 356..... Per spiritalem sacri baptismatis iterum (Ecclesia) a primi parentis privilegio regeneravit.* Et ex Carpentier in Glossario novo seu supplemento ad Dufresne. *Privilegium idem quod tyrannus..... S. Eulogius lib. II Memorial. sanctor., cap. 1: Totam pene Iberiam (Abdarragman) diro privilegio occupavit.* Eo sensu, cum aliquis jus proprium alterius sibi arroganter assumit illudque lædit, privilegium illi facere dici potest.

His ita præactis, conjecturam nostram producimus eo probabiliorem, quo cum his omnibus mire consentit quæ de toto isto negotio fuscis scribit idem clar. auct. tom. VIII secundæ edit. Hispaniæ sacræ, pag. 48. Quantum ergo conjicimus, res ita se habuit: sede

^a Ita Loays. Florez ex Ger. et Urg. edidit, *vester quoque episcopus.*

A vester coepiscopus ^a fecit, in exemplaribus charitati vestræ direximus; ut scire possitis improba petitio qualem potuisset habere profectum ^b).

IV. Et certe municipia, id est *Segoviam, Britabla, et Caucam* eidem non quidem rationabiliter, sed pro nominis dignitate concessimus: ne collata benedictio, persona vagante, vilesceret. Quod ipsi tantummodo, dum advivit, præstitum fuisse cognoscite. Hoc ergo providere volumus, ut consuetudinem antiquam nulla ratione prætermittere debeat. Quod si hæc nostra admonitio in vobis nihil profecerit, necesse

Palentina vacante, electus quidam et ordinatus fuerat in illius Ecclesiæ episcopum contra sacr. canonum disciplinam, quam Innocentius papa I in Hispania collapsam restaurare cupiens per epistolam ^c Patres concilii Toletani admonuerat, ut sollicitè invigilarent ne quis eligeretur aut ordinaretur in episcopum ab aliis quam ab episcopis ejusdem provinciæ cum auctoritate metropolitani, prout jam antea canon. 4 concilii Nicæni sancitum fuerat. Is ergo illegitime electus et ordinatus episcopus, atque Palentini Ecclesiæ invasor magnum Celsus metropolitano et cæteris comprovincialibus privilegium fecerat. Ipsum vero Montanus sacrorum canonum zelator eximius e sede injuste occupata expulit juxta canon. 6 ejusdem concilii Niceni, quo cautum erat, eum qui præter sententiam metropolitani factus fuerit episcopus, episcopum esse non debere. Tamen non ita acriter in eum animadvertit, quin episcopalis ordinationis ac dignitatis rationem habens tria illi municipia in eadem diocesi designaverit, quorum curam gereret, simulque ex eis congruam caperet sustentationem.

Hæc cum ita essent, Palentini illius studiosi (nec enim sine multorum suffragio tantum facinus aggressus fuisset) preces Montano adhibuerunt, eum orantes, ut prædictum coepiscopum in Palentinam sedem restituere vellet; atque eam nos putamus esse petitionem, quam improbam vocat in hac epistola, ut pote quæ sacror. canon. severitati esset adversa: quod ipsum abs dubio in exemplaribus, quæ dicit ad eos direxisse, illis luculenter exposuerat. Atque ut simul intelligeret, quam benigne cum illo actum esset, addit Montanus, se illa municipia non rationabiliter, id est, aliquo suo merito permotum illi assignasse, sed sola episcopalis dignitatis ratione adductum. Insuper, ne Palentini animum inducerent illa municipia ab Ecclesia Palentina in reliquum rescissa mansura, neve minister indulgentiæ elatus proprium se pastorem et non tantum delegatum putaret, adjungit, id solum illi dum viveret esse concessum.

Nec movet nos, ut ab hac conjectura recedamus, quod legitur Segoviam anno 589 proprium jam habuisse episcopum, qui concilio in Toletano subscripserit. Quanquam enim ea tunc fuerit Montani voluntas, ut illa tria municipia nullatenus ab Ecclesia Palentina se jungerentur, potuit tamen fieri ut Segovienses commodam nacti occasionem, illo primo episcopo vita functo, pastorem proprium sibi postulerint, qui ei succederet, idque non multo negotio fuerint assecuti; maxime cum Palentina diocesis ita amplissimis limitibus contineretur, ut ab uno pastore commode gubernari non posset. Multas enim hujus modi diocesum divisiones factas illo sæculo simili causa legitur in *Provincia Galliciæ*, ut contractioribus episcopatum terminis uniuscujusque gregis rationibus melius consuleretur. Atque hæc satis dicta sint, ut obscurissimo loco lucem aliquam, quoad fieri posset, adspargeremus. Interea nihil nobis arroganter assumimus, sed meliora ab aliis excogitari desideramus.

^b Loays., *effectum.*

^c Vilesis tom. III Collect. concilior. Card. Aguir

nobis erit Domini nostri exinde auribus intimare, A tanta etenim, tribuente Domino, ejus est pietas, et pariter et filio nostro Ergani suggerere, et hujusmodi nihil de hoc quod jus antiquum custodisse probatur, ausum præcepta culminis ejus vel districtio judicis immutari permittat. Divina vos custodiat Trinitas. non sine vestro detrimento severissime vindicabunt : Amen.

● VITA S. ELEUTHERII A GUIBERTO ORD. MINORUM ORDINATA.

(Ex Biblioth. PP. et ms.)

PROLOGUS. — 1. Reverendo patri ac domino ^a Joanni, Dei gratia venerabili Tornacensi episcopo, Guibertus, origine Tornacensis, professione Minor, merito minimus, ^b spiritu consilii tam sapienter armari, quam viriliter animari.

Petistis, domine reverende, ut actus et præconia gloriosi confessoris Christi Eleutherii vel ordinare debeam, vel diligentiori lima, vel meliore stylo præsentibus et posteris explanare. Pia petitio, per quam metas posthuma tanti pastoris concelebrando perpetuet sanctitatem, et generatio præsens, ejus inherendo vestigiis, amplius inflammetur ad Dei et proximi caritatem. Hi sunt cibi quos in novalibus Patrum esse sacra pagina protestatur (*Prov. XIII, 23*), dum sanctorum exemplis posteritas informatur. Novi petitionis istius originem ex gloria Christi, qua mirificatur in sanctis, ex gratia speciali qua vestrae civitatis antistitem et patronum sincerius in Christo diligitis, ex providentia pastoralis qua clero vestro consulitis, ex benevolentia singulari quam talis et tantus ad me homuncionem tantillum et pene nullum ostenditis, derivari. Quare me quasi compellitis aut garrere næniis, aut potius ineptire. Ego igitur dum in capite nemetipsum introrsum metior, per incertos affectus distrahor et deducor. Nam inter sollicitudines continuas lectionum et inter labyrinthos inegressibiles questionum, sermonum paradigmata, consiliorum axiomata, quibus immergor et alteror assidue, durum

mibi scribere, dærius tanta dignitatis imperio contrahere. Nam preces vestras cur imperium non appellem?

B Non quia nudato supplicet ense potens,

Sed quia dudum inita familiaritas, concivilitatis indentitas, patria, parentela, sanguinis et affinitatis propinquitas, et cætera id genus, quæ vel reverentiam conciliant vel conciliatam continuant, exigunt et requirunt, ut vestrae voluntatis affectum, vestri affectus appetens beneplacitum censere debeam imperium et præceptum. Hoc autem exsequendum utilins peteretis a personis pluribus ætate grandævus, fideclaris, opere vulgatis, ore promptis, memoria tenacibus, omni denique sublimium meritorum dote posterioribus, quos habetis ad manum tam de vestrorum canonicorum numero, quam de vestrae dioceseos diversis collegiis monachorum. Exsiliis enim eloquii mei mediocritas tenues admodum fruges parit, et ad tanti confessoris gloriam exprimentam, nullis secundi cespitis fructibus ingravescit. Ego igitur et fraudatus tempore, et occupatus animo, cui magis est humilitas appetitui, quam verborum urbanitas voluptati, vel historica narratio consuetudini, facio quod jubetis, offerens seriem vitæ sancti pontificis, et officium cum suis appendiciis, sicut ex parte vestra rogatus fueram, mitto vobis, et ut apertius tenor paginae videatur, sub certis, si placet, ^c titulis distinctuatur.

^a Waltero episcopo 26 Novemb. anni 1261 mortuo successit Joannes Buchiavus, vita functus 25 Februarii anni 1266.

^b Sequentia desunt in excuso; eorumque loco habetur sal.

^c Hos hic subjungimus, ac margini dein nuda capita ascribimus ^d, cæterum more nostro distinguimus. In hæc ergo capita auctor distinxerat:

- Cap. I. De origine civitatis Tornacensis.
- Cap. II. De adventu et prædicatione B. Piatii apud Tornacum.
- Cap. III. De reliquiis et semine B. Piatii et ortu B. Eleutherii.
- Cap. IV. De bona indole B. Eleutherii.
- Cap. V. De proscriptione fidelium ac B. Eleutherii a Tornaco.
- Cap. VI. De promotione B. Eleutherii in episcopum Tornacensem.
- Cap. VII. De Blanda, quæ sollicitavit episcopum, et de morte et resuscitatione ipsius.
- Cap. VIII. De modo conversionis populi Tornacensis ad fidem per B. Eleutherium.
- Cap. IX. De miraculis factis illo tempore per B. Eleutherium.
- Cap. X. De miraculis factis in occasione reliquiarum

sanctarum, cum Roma rediisset Sanctus.

Cap. XI. De conflictu quem habuit cum hæreticis.

Cap. XII. De insidiis et plagis Sancto per hæreticos illatis.

Cap. XIII. De verbis et exhortationibus ejus novissimis.

Cap. XIV. De Satana, quem vidit adstantem, positus in extremis.

Cap. XV. De muliere cæca et muta per ipsum illuminata et curata.

Cap. XVI. De restitutione sedis episcopalis.

Cap. XVII. De recitatione B. Eleutherii et morte Theclæ.

Cap. XVIII. De resuscitatione filii viduæ.

Cap. XIX. De morte mulieris et suscitatione juvenis in eadem solemnitate.

Cap. XX. De aliis miraculis eodem die factis.

Cap. XXI. De ligatione S. Ferioli visitantis sepulcrum Sancti.

Cap. XXII. De solutione ejusdem per B. Eleutherium et morte tribuni.

Cap. XXIII. De suscitatione tribuni

Cap. XXIV. De relatione corporis a Blandinio Tornacum.

^d Nos in notarum fronte cum cifris superioribus. Emw.